

Josep Pla i Nova York (i 2)

Els grans gratacels de Nova York plasmen la vitalitat de l'economia nord-americana. Foto: ARXIU.

Les observacions de Josep Pla sobre l'economia de Nova York són precises: la combinació d'un petit comerç infinit, empreses globals, sindicats potents i sector públic eficient dóna un resultat excepcional. Però Pla no en té prou i vol aprofundir sobre l'origen i el desenvolupament de la riquesa novaïorquesa i comparar-ho amb Europa.

El seu punt de partida és la constatació de la idea que els Estats Units són rics (que és, per cert, una idea semblant a la idea

espanyola que Catalunya és rica). El pas següent és incontestable: "El geni de la riquesa no abunda pas excessivament en el món i no depèn pas exclusivament de les primeres matèries que un país pot contenir". Comptat i debatut, però, el que és decisiu (en el cas de New York, en el cas català i en tots els casos) és el factor humà: "La riquesa d'un país són els seus habitants. La riquesa no es dóna solament; es crea." De fet, conclou: "la riquesa d'un país depèn essencialment del factor humà i de les seves directrius polítiques i econòmiques".

El factor humà motor del creixement econòmic, però, no s'explica, segons Pla, només amb l'herència biològica o els trets de la psicologia col·lectiva. Aquí hi ha, també, una afirmació contundent: "La riquesa és un producte de la instrucció i de l'educació general. O sia, d'un esperit de generositat, que és com un capital ben col·locat." De on, al text de Weekend (d'estiu) a Nova York, les nombroses referències al que, anant pel carrer, es pot veure del sistema educatiu: des dels patis de les escoles públiques fins a les facultats, laboratoris i hospitals universitaris (i museus).

La pregunta és per què, a l'Europa dels anys 1950, el resultat no ha estat semblant al nord-americà? Per què era tan evident el retard, la decadència, l'empobriment d'Europa? Pla, un fan d'una Europa que coneix molt bé, contesta a aquesta pregunta amb una idea que fa pensar: "La industrialització dels països europeus ha contribuït a la decadència d'Europa, perquè ha exacerbat les lluites nacionalistes i ha estat el factor decisiu de les guerres que hem viscut." Entre 1870 i 1945, recordem-ho, hi ha hagut tres guerres civils europees (les dues darreres, mundials). Al 1954 es podia dir, com ho fa Pla, que "la decadència europea és un fenomen ocasionat per la irreflexió, la imprudència, la temeritat i l'estupidesa europea. Però, l'última cosa que acceptaran els europeus serà la nostra pròpia estupidesa". A l'altre costat, hi havia "l'arribada dels soldats americans a Europa, quan aquest continent estava trepitjat per Hitler i la seva immensa clique de criminals i d'espècimens de la zoologia".

Així, l'èxit dels successius i encavallats processos d'industrialització dels Estats Units s'explicaria, també, pel fet que no s'han deixat arrossegar pel bel·licisme d'alguns sectors que, a Europa, han aconseguit dominar l'escena política en molts moments. A Nova York l'objectiu de tota la població és el progrés individual/familiar. "No es tracta d'aconseguir que algunes poques persones concentrin fabuloses fortunes com és el cas d'alguns països europeus." Entre un grup –el 10%– de súper-rics i un sector –un altre 10% de pobres–, a Nova York "hom ha creat la classe mitjana més vasta i més sòlida que s'ha produït en qualsevol país". Una classe mitjana que, a diferència del que ha succeït a Europa, no ha tingut vel·leitats totalitàries. Deu n'hi do!

Publicat a:

-L'econòmic 27-09-2015 Pàgina 23

Font del document:

http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/4-economia/18-economia/897670-josep-pla-i-nova-york-i-2.html?cca=1&piwik_campaign=rss&piwik_kwd=nacional&utm_source=rss&utm_medium=nacional&utm_campaign=rss&f=El+Punt+Avui